

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem (a) Præposito, & Canonicis Faventinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

p. 5. tract. 3. resol. 110. Barbosa de jure Eccles. lib. 1. cap. 43. num. 89. Chopinus lib. 2. monastic. tit. 3. num. final.

7. Sed superiori assertioni obstat textus in cap. unaqueque 13. quest. 2. in illis verbis: *Unaqueque mulier sequatur virum suum, sive in vita, sive in morte.* Ex quibus expressè deducitur uxorem sepeliendam esse necessariò in sepulchro mariti: siquidem docet D. Augustinus in vita, & in morte uxorem sequi debere maritum suum. Glossa ibi, verbo *in morte*, accipit textum illum de consilio, ita ut mulier debeat sepeliri in sepulchro viri sui, juxta antiquorum facta, & exempla; siquidem ut suprà retuli de Hebræis, semper uxores cum viris suis sepeliebantur: quod & apud Gentiles usitatum fuisse, constat ex traditis ab Strabone lib. 15. Valerio Maximo lib. 2. cap. 1. Philone Judæo in lib. de Abrahamo, Eusebio de preparat. Evangel. lib. 6. & apud Indos consuetudo est, ut vidua viva simul cum marito in rogam injiciatur; & cum plures uxores sunt, in certamen veniunt, & quæ victrix evadit, lata cum viro in rogam mittitur. Propertius lib. 3. eleg. 13.

*Felix Eois lex funeris una maritis,
Quos aurora suis rubra colorat equis.*

Namque mortifero facta est fax ultima lecto,

*Uxorum fufus stat pia turba comis.
Et certamen habent leti, quæ viva sequatur
Conjugium, pudor est non licuisse mori.
Ardem vultures, & flamma pectora præbent,
Imponuntque suis ora perusta viris.*

Illustrat Joan. Andreas quest. 6. 10. de sepulturis. De Thracibus idem refert Bernegerus quest. 141. ad Tacitum. Verùm etsi hæc solutio sustineri possit, non incongruè dici potest, D. Augustinum accipiendum esse eo casu, in quo uxor sepulturâ non electâ decessit; nam tunc æquum est, ut in sepulchro viri sui sepeliatur; & si plures maritos habuit, in sepulchro ultimi, cujus domicilium, & honorem retinet, est tumulanda, cap. is qui, §. mulier, hoc tit. in 6. docent Didacus Perez in l. 1. tit. 3. libro 1. ordin. Gamma de cision. 105. Jul. Lavorus dict. cap. 11. num. 134. quomodo etiam accipiendus est textus in cap. Ebron. in fine 13. quest. 2. in illis verbis: *Quos conjunxit unum conjugium, conjungat unum sepulchrum, quia una caro sunt; & quos Deus conjunxit, homo non separat.* Si verò mulier electâ sepulturâ decedat, tunc ejus ultima voluntas adimplenda est; quo casu procedit præsens textus,

§.

Utrum autem pater, quò magis voluerit, minores filios valeat sepelire, non invenimus à Sanctis Patribus diffinitum, & propterea terræ consuetudini decernimus relinquendum.

COMMENTARIUM.

8. Cum sepultura electio sit pars ultimæ voluntatis, ut colligitur ex cap. placuit 7. 13. quest. 2. & docent Medicis de sepulturis quest. 8. n. 2. Narbona de ætate ad actus humanos, anno 14. quest. 47. inde provenit, quod sicut qui testamentum facit, debet esse pubes, l. quæ ætate §. ff. qui testamta; ita & qui sepulturam eligere vult, cap. licet, de sepulturis in 6. docent plures congesti à Narbona dict. quest. 47. Barbosa lib. 2. juris Eccles. cap. 10. num. 19. & lib. 1. de officio Parochi, cap. 26. num. 19. Diana §. p. tract. 3. resol. 107. & 108. Murga tom. 1. tract. 4. disquisit. 8. §. 11. Nec interest, an talis pubes sit in potestate patris, vel extra; quia quoad sepulturæ electionem non attenditur patria potestas. Tum quia conferitur hæc dispositio in tempus, in quo filius solutus est à patria potestate, ut de uxore

proximè dicebamus. Tum quia quoad spiritualia patria potestas non inspicitur, cap. final. de iudiciis, lib. 6. Si autem filius pubes decedat non electâ sepulturâ, & majorum sepulchra non sint, debet sepeliri in propria parochia, cap. is qui, hoc tit. in 6. Quærunt tamen Doctores, si pater, & avus sepulti sint in una Ecclesia, alii verò majores in alia, ubi sepeliendus sit filius? Et doctè probat Oswaldus consil. 25. quem transcribit Jul. Lavorus dict. tit. 2. cap. 11. n. 114. in sepulchro patris esse sepeliendum; si autem filius habeat patrem, & matrem diversa sepulchra habentes, filius sepelitur in sepulchro matris; cujus conditionem, non verò patris sequitur, cap. final. de filiis presbyr. cap. licet, de conjug. leprosi. quæ omnia procedunt, nisi aliter consuetudine introductum sit, videlicet ut pater pro filio sepulturam eligat, ut in præsentis §. docetur.

CAPUT VIII.

Idem (a) Preposito, & Canonicis Farventinis.

Cum super quodam capitulo, quod religionis (b) favore, &c. Inde siquidem est, quod præsentium auctoritate statuimus, ut si aliquem parochianorum vestrorum alibi contigerit eligere sepulturam, secundum statuta Beati Gregorii, quarta vobis in testamentis portio reservetur.

NOTÆ.

(a) **P** *Reposiro.*] Textus iste in hac sexta collectione, & in 1. sub hoc tit. cap. 8. tribuitur Lucio III. sed male, cum ejus auctor sit Urbanus III. qui post Lucium Ecclesiam rexit ex anno 1185, usque ad annum 1187. quod facile suadetur ex eo, quod post Concilium Lateran. p. ult. cap. 64. præfens textus refertur sub hac inscriptione, *Idem*, cum textus præcedens sit Urbani III. Expressius id probatur ex cap. *certificari*, sequenti: ubi dum Clemens III. asserit, portionem canonicam aliquando tertiam, aliquando quartam fuisse taxatam, respiciens ad hunc textum ait: Urbanum quartam partem esse asseruisse; unde deducit Innocentius Cironius in *parat. ad hunc titulum*, auctorem hujus textus esse Urbanum III. De canonicis autem, & Ecclesia Faventina nonnulla adduxi in cap. 11. de *renunc.*

(b) *Religionis favore.*] Alexander enim III. anno 1168. monasterium Sanctæ Reparate, Ordinis Vallis Umbrosæ, civitatis Faventinæ, sub protectione Sedis Apostolicæ recepit, & inter alia privilegia quæ illi concessit, & refert Ughellius tom. 1. Italia, fol. 521. circa sepulturam à monachis concedendam ita cavuit: *Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, & extreme voluntati, qui se illic sepelire deliberaverint, nisi excommunicati, vel interdicti sint, nullus obstat, salva justitiâ matris Ecclesiæ.* Unde credo, Urbanum in præfenti agere de prædictis monachis Sanctæ Reparatæ, & de privilegio religionis favore illis concessio ab Alexandro III.

COMMENTARIUM.

Communiter ex hoc textu sequens deducitur assertio: *Si parochianus extra propriam Ecclesiam eligat sepulturam, debetur portio quarta proprie parochiæ de relictis Ecclesiæ ubi sepelitur.* Probant eam textus in cap. 1. & 2. cap. *certificari*, cap. in *nostra*, hoc tit. cap. de *quarta*, de *prescriptione*, cap. *officii*, cap. *requisiti*, cap. *final. de testam.* cap. ex parte 13. de *V. S.* cap. *cum quis*, hoc tit. in 6. *Clement. dudum*, §. *verum*, hoc tit. *extravag. inter cunctas*, de *privilegiis*, inter communes *extravag.* 1. §. 4. de *sepultur.* Concil. *Anahemense Angliæ*, temporibus Joannis Pap. XVII. & Henrici secundi celebratum, can. 14. ibi: *Et si corpus aliquod extra suam parochiam quis posuerit, solvat nihilominus pecuniam (quod symbolum anime dicitur) illi Ecclesiæ, cui corpus famulabatur vivens, & omnia, quæ Dei sunt, vel ad ipsam pertinent, accuratius, uti par est, pacem habeant.* Trident. sess. 25. de *reform.* cap. 13. Illustrant Petrus de Ubaldis in tract. de *quarta*, Jul. Lavorus tit. 2. *Lucubr.* cap. 17. plures congesti à Barbofa in *presenti*, & de *offic. Parochi* 3. p. cap. 25. & lib. 3. *juris Eccles.* cap. 24. Balilius de *matrim.* lib. 5. cap. 13. Petrus Gregorius lib. 1. *parit. titul.* 15. cap. 4. & in cap. *conquerente*, cap. 16. num. 5. Gutierrez lib. 7. de *juram.* cap. 4. num. 1. Tondutus *resol. canon.* cap. 105. Vighel. in *method. jur. can.* fol. 451. Trullench. de *offic. Paroc.* cap. 13. Lemaitre de *juribus Episcoporum* lib. 2. capite *final.* Solorzanus de *jure Indiar.* libro 3. cap. 22. Sed tradita assertio non leves patitur dubi-

tandi rationes. Prima enim insurgit adversus eam dictionem, *quartam*, junctis illis verbis, *sui judicii*; in quibus probari videtur, quartam parochialem deducendam esse ex omnibus rebus relictis judicio testatoris; nam patribusfamilias à jure plenissima libertas concessa est disponendi de rebus suis, quo modo, & inter quos velint, quartam tantum Falcidia hæredi reservata, l. 1. ff. ad leg. *Falcid.* l. *verbis legis*, ff. de *V. S.* ergo non debet contra ejus voluntatem alia quarta præstari parochi ex rebus relictis judicio ejus. Augetur primò hæc difficultas, nam si præfentem decisionem accipiamus tantum de legatis piis relictis pro anima testatoris, in majorem incidimus difficultatem; nam legata pia, & pietatis causâ relicta, nullam patiuntur diminutionem, nec quidem Falcidiæ, *Novell.* 131. *Justin.* cap. 12. ubi Ritherusius, & Baldinus, Tiraquel. de *privileg. pie cause.* cap. 22. Antonius Gomez lib. 2. *var. cap.* 4. num. 17. Molina de *Justitia tract.* 2. *disput.* 213. Ergo si Falcidia non habet locum in legatis relictis pietatis causâ, multò minùs alia quarta deduci poterit. Augetur secundo hæc difficultas ex eo, nam si aliqua quarta funeralis deducenda est ex legatis piis à defuncto relictis, non à Parocho, sed potius ab Episcopo relictis debet, juxta textum in cap. *conquerente de offic. ordin.* cap. de *quarta*, de *prescript.* cap. *placuit*, cum sequent. 10. *quæst.* 3. cap. *requisiti*, de *testam.* ubi Covar. cap. *quoniam*, de *decimis*, cap. *olim*, de *cenfibus*; vel potius Ecclesiæ, ubi majorum sepulchra erant, præstari debebat, cum in ea tumulandus esset defunctus, juxta tradita supra in cap. 1. & ita illi quodammodo irrogatur injuria, *Clement.* 2. hoc tit. Ergo non rectè in præfenti docetur, parochi quartam deberi. Augetur tandem hæc difficultas ex eo, quia si certa portio bonorum ex quolibet defuncto parochi præstetur, suscitabitur avaritia Gentilium, qui defunctis vestigal imponerant, l. *final. Cod. de religiosis*, Xiphilinus in *Nerone*, observavit Cujacius lib. 11. *observ.* cap. 21. ne ergo cum Gentilibus in hac parte conveniamus, dicendum est, funeris occasione nihil pretio æstimabile Parocho præstandum esse.

Quæ dubitandi ratione ita fuscitâ minime obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, canonicam portionem esse certam quantitatem, quæ Episcopo, vel Parocho ratione funeris præstatur; quæ ita appellatur, quia à sacris canonibus inducta est, ex rationibus infra adducendis. De canonica portione parochi debita, ex legatis, & aliis obventionibus ratione funeris, Ecclesiæ illi, in qua defunctus sepelitur, agendum est (nam de canonica portione Episcopo debita jam egi in cap. *finali*, de *testam.*.) Et ut clariùs procedamus, singillatim examinandum est, quæ portio ex prædictis obventionibus deducatur; cui, & à quibus, & ex quibus rebus præstetur. Quoad primam partem hæc portio pro distinctione temporum, & locorum varietate diversâ fuit, Leo III. in cap. 1. hoc tit. tertiam partem esse decrevit; ipse Pontifex quasi mutato consilio in cap. 2. hoc titulo, dimidiam partem præstari jussit. Urbanus III. in præfenti quartam partem deducendam esse statuit, cuius sententia approbata fuit in *Clement. dudum*, hoc titulo. Innocentius III. infra, in cap. in *nostra*, tertiam partem parochi

cho assignavit: & quia hæc portio taxata est lege positivâ, ideo contrariâ consuetudine introduci potest, ut major, seu minor portio parochio præstetur, *cap. certificarî, hoc rit. cap. anti-quos 19. quest. 1.* immo & in totum tolli, si consuetudo legitime præscripta sit, ut docent Lavotus, Barbosa, & Trullench. *ubi supra.* Igitur in hac parte consuetudo attendenda est, illique standum; & si Ecclesiæ propriæ certa consuetudo non sit, quod in Metropolitana Ecclesia observatur, attendi debet, *capite tua, de sponsa duorum:* & si adhuc non apparent, vicinarum Ecclesiarum consuetudo spectanda est, *cap. super eo, de censibus:* & si variæ consuetudines sint, quarta præstabitur, nisi aliud lege diocesana cautum sit, quod principaliter attendi debet.

6. Deinde sciendum est, hæc portionem canonicam deberi Ecclesiæ parochiali, seu Parocho, à quo defunctus sacramenta recipiebat, & ubi divina officia audiebat, *cap. 1. hoc rit. cap. is cum quo, eod. rit. in 6.* non quia ab ea sepulturam dimittit, & in alia elegit: sed in compensationem laboris, quem sustinet Parochus in administratione Sacramentorum; & ideo si quis decesserit à propria parochia animo redeundi, tantum recreationis; vel fructuum colligendorum causâ, & ibi decedat, quarta Ecclesiæ parochiali præstatur, *cap. 3. hoc rit. in 6. Basilii de marit. lib. 5. §. 13. num. 2.* Idem procedit si ægrotus de propria parochia in aliam, veluti in domum consanguinei, seu amici, se deferri faciat. Barbosa *ubi supra.* Aliquando tamen hæc portio non præstatur Parocho, veluti si Ecclesia parochialis alibi eligat sepulturam, vel si Ecclesia Cathedralis præscriptione, aut alio modo jus habet quantum reuendendi prædictam portionem, vel quia tempore, quo Ecclesia parochialis erecta fuit, hoc jus sibi reservavit; in his enim casibus Parochus non habet jus petendi hæc portionem; illis autem exceptis, potest petere hæc quartam, vel conditione ex canone, vel actione ex testamento, ut post Jul. Lavorum docent Trullench, & Barbosa *ubi supra.* Deinde sciendum est, prædictam canonicam portionem deberi ab Ecclesia illa, ubi quis relictæ propriæ parochiæ sepelitur, siue sit regularis, siue exempta, siue non exempta, *Clement. dudum, §. verum, hoc titulo. Trident. dist. cap. 13. Barbosa ubi supra, num. 10. Trullench. dist. capite 13. dub. 3.* quæ doctrina limitatur, nisi clerici, aut monachi, apud quos quis sepelitur, præscriptione exempti sint à solutione hujus portionis. Potest enim hæc liberatio præscribi 30. vel 40. annis cum titulo, vel immemoriali tempore sine eo, ut pluribus relatis docet Barbosa *ubi supra, num. 16.* vel si Regulares, ubi sepultura electa fuit, privilegium habeant non solvendi dictam portionem; dum tamen in ipso privilegio expressè derogetur, *dist. Clement. dudum;* alias privilegium nullius est momenti. Similiter si monasteria erecta per 40. annos ante Concilium Tridentinum solvebant eam portionem, & postea privilegium exemptionis impetrarunt; tale enim privilegium nullius est momenti, ut decilium extat *in dist. cap. 13. Concilii Trident.* & variis Rotæ decisionibus firmat Barbosa *ubi supra, num. 12. & 14.* Nec etiam privilegium concessum uni Religioni, alteri prodest, aut communicatur, ut docent Barbosa *num. 9. Trul-*

lench. *dist. dub. 13.* Tandem sciendum est, hæc canonicam portionem esse deducendam ex omnibus illis rebus, quæ obveniunt Ecclesiæ ratione funeris, seu de omnibus oblationibus, quæ offeruntur in die sepulture, ut declaravit Pius V. in constitutione quæ incipit *Esse mendicantium.* Item ex omnibus legatis piis ipsi Ecclesiæ relictis, *cap. 1. cap. in nostra, hoc titulo.* Debetur similiter de cereis, & candelis, quæ circa corpus deferuntur; de Missis in testamento assignatis, de armis, palliis, & aliis ornamentis, quæ in feretro deferuntur: tandem de omnibus funeralibus, quæ in prima, septima, nona, aut trigesima die ad Ecclesiam sepulture occasione deferuntur, quæ nos vulgò dicimus *offrendas,* ut latius prosequuntur Trullench, & Barbosa *ubi supra.*

Quibus ita animadversis ratio præsentis assertionis, seu quare hæc canonica portio Parocho præstatur, ex eo provenit, quia qui fuerunt socii passionum, debent esse & consolationum, juxta Apostolum 2. ad Corinthios, *cap. 1.* Sed Parochus sustinet onus celebrandi divina officia, & administrandi sacramenta propriis parochianis, dum vivunt, *cap. 2. de parochiis;* unde justum est, ut Parochus per electionem sepulture in alia Ecclesia debitis non fraudetur obsequiis; cum ille qui altari servit, de altari vivere debet, *cap. cum secundum, de præbend.* Rectè ergo ab Ecclesiæ Patribus statutum fuit, ut de legatis relictis Ecclesiis, ubi parochiani sepeliuntur, certa portio Parocho præstetur. Fulcitur hæc decidendi ratio ex eo, nam si filius patri, & libertus patrono tenentur aliquam portionem bonorum illis relinquere in recognitionem obsequii, *l. nam est, ff. de inoffic. princip. Inst. de success. libert. parochiani etiam, qui filii dicuntur sacerdotum, à quibus sacramenta accipiunt, cap. 9. cum duabus sequent. 30. quest. 1.* debent talem ex illis bonis, quæ pro salute animarum suarum relinquunt, aliquam portionem illis præstare, videlicet quartam, quæ portio in aliis testamentariis dispositionibus semper taxata fuit, ut in legitima filio relinquenda, *l. Papinianus, §. de quarta, ff. de inoffic. in portione ex legatis pro hærede deducenda, l. 1. ff. ad leg. Falcid. in portione ex fideicommissis detrahenda, l. 1. ff. ad Trebel. in portione filio adrogato à patre præstanda, l. finali, ff. si quid in fraudem patrum;* de quibus agit Wilembach. *disputat. 24. in quadriga quar-tarum.* Rectè ergo Urbanus III. in præsentî portionem illam parocho præstandam ex relictis à defuncto pro salute animæ suæ, quartam partem præscripsit.

Nec obstant difficultates supra pro dubitandi ratione adductæ. Non prima, nam licet verum sit, testatorem posse pro libito disponere de omnibus rebus suis, tamen portio canonica, quæ parocho præstatur, non impedit hæc liberam dispositionem; quia non ex omnibus legatis à testatore relictis detrahitur, sed tantum ex relictis occasione sepulture; & licet legata pia non patiantur deductionem legis Falcidiæ, id procedit ob specialem pietatis rationem, quæ non militat in hac deductione portionis canonice, quæ æqualiter pia est. Nec obstat secunda difficultas deducta ex *dist. cap. de quarta, cap. conquerente,* ubi portio hæc spectat ad Episcopum. Nam omnia solutione Beronii *in cap. Raynucius, num. 165. de testam.* qui existimat prædicta jura procedere quando Episcopus præscripsit quartam

7. Traditur ratio de-
cisionis.

8. Dissoluitur dubitandi ratio.

quartam portionem in aliqua parochia contra parochum; & omisâ aliâ solutione Nicolai Lemaitre de iuribus Episcoporum *lib. 2. cap. ult.* quam retuli in *cap. officii de testam.* dicendum est quam Cironio ad titulum de *testam. & de offic. Ordinaris*, olim Episcopo debitam quartam portionem ex omnibus oblationibus factis Ecclesiis, & monasteriis sibi subiectis, & ex aliis piis obventionibus: quæ canonica portio diversa est à quarta parochiali, de qua in præfenti agitur. Nec obstat, quod de vectigali defunctis non imponendo dicebamus; nam hac portio non tam debetur ab ipsis defunctis, quam ab Ecclesia, ubi eligunt sepulturam, ex rationibus supra adductis.

9. Adhuc præfenti assertioni obstat textus in *Exponitur cap. nos qui. dem 3. de testam.* *cap. nos 3. de testam.* ubi refertur, quod quidam cum ultimum elogium conderet, & uxorem heredem institueret, iussit monasterium ex bonis suis constitui: & cum uxor neglectisset exequi mariti voluntatem, iubet Gregorius, ut monasterium construatur, & omnia illi relicta sine diminutione assignentur. Ex quibus ultimis verbis aperte deducitur, ex legatis piis monasterio relicta, nullam portionem parochi deberi, aut præstari; siquidem omnia sine diminutione illi solvi iubentur. Cui difficultati satisfaciendum est asserendo, in eo textu nullum legatum relictum fuisse funeris, aut sepulturæ causâ, nec ex legato relicto pro contruendo monasterio, seu oratorio quartam portionem deberi, *cap. final. de testam.* docet Fragolo de *regim. Christ. Resp. lib. 10. disput. 23. §. 4. num. 38.* Unde cum nullum legatum in eo textu relictum esset sepulturæ causâ, ideo deductio portionis canonica locum non habet.

10. Secundo obstat textus in *cap. in nostra, hoc tit.* ubi in gravi controversia inter Rectorem Ecclesiæ parochialis, & Fratres Hospitalarios super deductione hujus portionis agitata, deciditur, ut si aliquis apud ipsos Hospitalarios eligat sepulturam; quarta ex oblationibus occasione funeris factis illi Parocho solvatur, ex cuius Ecclesiæ corpus extrahitur. Igitur canonica portio non debetur Ecclesiæ parochiali, ubi defunctus recipiebat sacramenta, sed Ecclesiæ in qua degebat testator. Etiam difficilis est textus ille, dum docet indistinctè ex oblationibus occasione funeris factis, quartam esse deducendam, siquidem ex relicta pro anniversario, seu sacrificii offerendis die 7. 9. aut 30. portio canonica non deducitur, *cap. final. de testam.* Igitur non rectè in eo textu generaliter deducitur canonica portio ex oblationibus funeris causâ factis. Primæ difficultati respondendum est cum Basilio *lib. 5. de matrim. cap. 5.* asserendo ex illis verbis, *de ius parochia corpora extrahuntur*, non deduci portionem canonicam non deberi Ecclesiæ ubi defunctus sacramenta recipiebat; nam verba illa frequenter in iure important parochiam domicilii, ubi defunctus divina officia audiebat, & sacramenta recipiebat, *cap. certificari, hoc tit.* Accedit, nam verba illa apponuntur in facti narratione; at verò in decisione Pontifex expressè iubet, quartam portionem præstari Ecclesiæ parochiali. Secundæ difficultati satisfaciunt Hostiensis in eo textu, *num. 6.* dum asserit, ex his, quæ relinquuntur pro anniversaria die, vel 7. 9. aut 30. quartam canonicam non deduci, *ex dicto cap. final. de testam.* ex oblationibus verò factis

in ipso Missæ sacrificio quartam portionem deduci, *ex dicto cap. in nostra.*

Ex supra traditis exponendus est textus in *ii. cap. certificari 9. hoc tit.* ubi cum consultus fuisset Clemens III. quomodo accipi debeant verba illa, *Salva iustitia*, quæ adici solent in literis Pontificiis, quibus conceditur monachis, aut aliis religiosis personis admittere ad sepulturam alienos parochianos in suis Ecclesiis eam eligentes. Respondet, respectu quotæ patris varia predecessorum suorum emanasse decreta; siquidem Leo III. relatus in *cap. 1. hoc tit.* tertiam partem esse solvendam statuit: at verò Urbanus in præfenti, quartam deducendam esse censuit, & ita portionem illam esse solvendam, quæ ex consuetudine regionis attenta solvi consueverat. Qui textus difficilis est in illis verbis, *Salva iustitia Ecclesiarum*; in quibus, quid per iustitiam Ecclesiarum intelligatur, non exprimitur; & si pro portione parochi debita ex mortuariis apponuntur, quomodo consuetudo aliquid immutare, seu minuere potest? siquidem quod potest fieri consuetudine, potest fieri præscriptione: sed præscriptio non admittitur contra quartam portionem, *cap. de quarta, de præscript.* ergo nec consuetudo. Pro cuius textus expositione sciendum est, jure communi attento, similes personas regulares non posse recipere fideles ad sepulturam in suis Ecclesiis, ut probavi in *cap. 3. hoc tit.* unde privilegia impetrabant à Romano Pontifice, ut illis liceret corpora defunctorum in propriis Ecclesiis tumulare, *cap. in nostra, hoc tit. cap. 1. de pactis lib. 6.* plura Bruno Chassaing. ubi supra; & in eis frequenter adiciebatur clausula illa, *Salva iustitia Ecclesiarum*; eleganti stylo, & ratione: nam sicut exequia defunctorum appellantur iusta, inde iusta facere, & iusta persolvere. Ovidius *lib. 2. Fastorum.*

Hanc quia iusta ferunt, dicere feralia lucem. Cicero *lib. 2. de legibus*, Arnobius *lib. 1. adversus gentes*, illustrant Gutheres *lib. 2. de iure manium, cap. 2.* Spondanus de *cemeteriis lib. 1. p. 1. cap. 8. num. 1.* & luctus indictus tempore mortis, iustitiam appellatur. Castiodorus *lib. 2. variar. epist. 3. ibi: Indictio iustitio juvenis nobilitate commendabilis.* Gregorius Toton. *lib. 6. cap. 30. ibi: Igitur celebrato iustitio.* Illustrant Savarus ad *Sidonium in lib. 2. epist. 8.* Gutheres *lib. 3. de iure manium, cap. 29.* Sophranis de *funere Hebraeorum, cap. 12. de publico luctu.* Sic similiter portio, quæ debetur ex relicta occasione funeris, iustitia dicitur in epistola Goffridi Vindocinensis Abbatis, & apud Camotensem ibi: *Pauperum corpora, si in sepulchra remanent pro Ecclesia iustitia, non ideo minus habent de gloria.* Innocentius III. *lib. 1. regestr. epist. 219. ad Decanum Pysipon.* ibi: *Recepta à Templariis iustitia legitima cautione.* In eo ergo sensu iustitia Ecclesiæ accepta in predictis privilegiis, rectè ait Clemens III. portionem illam consuetudine mutari, & tolli posse, quia licet præscriptio circa quartam Episcopo debitam non admittatur, quia ea debetur ratione obedientiæ, seu subiectionis, ut in *dicto cap. de quarta*, probavi; at verò portio parochi debita præstatur in remunerationem laboris ab ipso impensis in administratione Sacramentorum.

Tandem supra traditis obstat textus in *cap. cum liberum 6. hoc tit.* ubi cum testator dimisisset Ecclesiæ parochiali, in alia eligeret sepulturam, nulla portio canonica præstatur Parocho, sed hæc omnia

omnia, quæ funeris causâ relicta fuerunt, Ecclesie, ubi cadaver sepultum fuit, præstantur: ergo quia nulla portio ex relictis sepulture causâ parochio debetur. Cui difficultati, omisâ glossâ in præfenti, dicendum est textum illum procedere eo casu, quo testator in ultima voluntate apud aliam Ecclesiam dimissâ parochiali, ex devotione iussit se sepeliri, & clerici parochialis Ecclesie corpus ipsius violenter rapuerunt, & in sua sepelierunt Ecclesiam; quo casu coguntur cadaver, & omnia sepulture causâ ab eis occupata integrè restituere Ecclesie, ubi testator elegit sepulturam: nec eo casu deducere pos-

sunt canonicam portionem, quam amiserunt propter violentiam circa ipsam sepulturam commissam, argumento textus in cap. eum qui, de præbend. lib. 6. l. extar. ff. de eo quod metus, l. licitatio, §. quod illicitè, ff. de publicanis: nam qui irruendo aliquid occupat, etiam si ipse sit, causæ suæ patitur iacturam, cap. placuit 16. q. 6. & illud quod quis habet, amittit, si improbâ temeritate assumit, cap. sic docet 25. q. 2. Cùm ergo in ejus textus specie clerici violenter corpus illud rapuerint, ut in eo, in quo peccarunt, puniantur, jubentur illud restituere cum omnibus rebus occasione funeris acquisitis.

CAPUT IX.

(a) Clemens III.

Certificari voluisti à nobis, quomodo illa clausula, quæ in privilegiis nostris apponi de salva justitia solet illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur, intelligi debeat, & exponi. Cùm autem super hoc articulo diversa antecessorum nostrorum manaverint instituta, (b) Leone justitiam illam aliquando (c) tertiam partem, quandoque verò (d) mediam partem; & (e) Urbano III. quartam fore censente: nostale præbemus in hac varietate responsum, ut, sicut Hieronymus inquit, unaquæque provincia in suo sensu abundet, secundùm rationabilem consuetudinem regionis, illa justitia circa medietatem, vel tertiam, aut quartam partem pro locorum diversitatibus attendatur.

NOTÆ.

(a) *Clement. III.]* Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 3. nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex.

(b) *Leone.]* In cap. 1. hoc titulo.

(c) *Tertiam.]* In cap. in nostras, hoc tit.

(d) *Mediam.]* In cap. 2. hoc tit.

(e) *Urbanus.]* Relatus in cap. antecedenti, ubi numero ultimo textum hunc exposui.

CAPUT X.

Innocent. III. (a) Episcopo Claremont. & Abbati (b) Maurien.

In nostra præsentia constitutis dil. fil. Priore Ecclesie (c) Montis-Ferrandi, & B. procuratore Hospitaliariorum Claremont. dioc. ven. f. n. Sabinen. Episcopum concessimus auditorem, coram quo idem Prior proposuit, quod prædicti Hospitalarii parochianos suos admittunt ad Ecclesiastica Sacramenta; & tam (d) excommunicatos, quàm interdictos, & quosdam alios, videlicet W. de Maceris, & filium I. de Ventador infra annos legitimos (e) constitutos, receperunt ad ecclesiasticam sepulturam, propterea Ecclesia eadem damnum sustinuit plusquam V. millium solidorum: quare idem Prior humiliter supplicavit, ut ipsis Hospitalariis interdiceremus, ne de cætero talia in ejus præjudicium attentarent, & ad resarcienda damna, quæ exinde sustinuit, eos compellere dignareremur. Econtra prædictus proposuit procurator, quod tam ex privilegio, quàm ex indulgentia speciali, licet Hospitalariis omnes passim, præter excommunicatos, & interdictos, ad ecclesiasticam recipere sepulturam, qui apud illos elegerint sepeliri: fidei quoque commissâ ultimâ voluntate relicta possunt licenter accipere, solutâ tantummodo quartâ parochiali Ecclesie, de cujus parochia mortuorum corpora assumuntur, præterquam de equis, & armis, quæ indulta sunt ipsis in subsidium Terræ sanctæ, de quibus quartam deducere non tenentur. Cùm igitur hæc, & alia, quæ coram ipso fuere proposita, idem nobis fideliter reulisset, auditis & intellectis attestacionibus, & allegationibus universis, de consilio fratrum nostrorum talem duximus sententiam proferendam, quod prædicti Hospitalarii de cætero non recipiant parochianos Ecclesie suprascriptæ ad ecclesiasticam sepulturam, nisi apud eos elegerint sepeliri; & tunc parochialis Ecclesia de oblationibus, lectis, & aliis, quæ defunctus pro anima sua in ultima dispositione reliquit, præterquam de equis,